

מאמונה לממסד

יסכה הרני - גליל מערבי 31.10.18

דיוקלטיאנוס 284 - 303

- Gallic Empire
- Roman Empire
- Palmyrene Empire

צעדת המרטיירים

לְבוֹשִׁים גְּלִימוֹת לְבָנוֹת וְכַפּוֹת תְּמָרִים בְּיָדֵיהֶם... אֵלֶּה הֵם הַבָּאִים מִן
הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה. הֵם כָּבְסוּ אֶת גְּלִימוֹתֵיהֶם וְהִלְבִּינוּ אוֹתָן בְּדַם הַשָּׂה.

יוחנן ג 16

כִּי כֹה אָהַב אֱלֹהִים אֶת הָעוֹלָם

FOR GOD
SO LOVED
THE WORLD
THAT HE
GAVE HIS
ONLY BEGOTTEN SON
THAT
WHOSOEVER
BELIEVETH
IN HIM
SHOULD NOT
PERISH
BUT HAVE
ETERNAL
LIFE
JOHN 3:16

כי בהיותו עשיר נעשה רש (השניה אל הקורנתיים ח 9)

אמר רבי אבין: **העני היה עומד על פתחך**

והקדוש ברוך הוא עומד על ימינו,

דכתיב (תהילים קט): **כי עמד לימין אביון מדרש רבה ויקרא לד ט**

'בואו בְּרוּכֵי אָבִי וְרִשׁוּ אֶת הַמַּלְכוּת הַמּוּכְנָה לָכֶם מֵאִזְ הַיּוֹסֵד תְּבַל, 35

כִּי רָעַב הָיִיתִי וּנְתַתֶּם לִי לֶאֱכֹל,

צָמֵא הָיִיתִי וְהִשְׁקִיתֶם אוֹתִי,

עוֹבֵר אֶרֶח הָיִיתִי וְאַסְפַּתֶּם אוֹתִי,

36 עָרוֹם - וְהִלְבַּשְׁתֶּם אוֹתִי,

חוֹלָה הָיִיתִי וּבְקִרְתֶּם אוֹתִי,

בְּמֵאָסָר הָיִיתִי וּבָאתֶם אֵלַי'.

37 יַעֲנוּ הַצַּדִּיקִים וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו,
'אֲדוֹנָנוּ, מָתִי רָאִינוּ אוֹתְךָ רָעֵב
וְהָאֵכְלָנוּ אוֹתְךָ, אוֹ צָמְאָ וְהַשְׁקִינוּ
אוֹתְךָ? 38 מָתִי רָאִינוּךָ עוֹבֵר אַרְחָ
וְאֶסְפְּנוּ אוֹתְךָ, אוֹ עָרוֹם וְהַלְבַּשְׁנוּ
אוֹתְךָ? 39 וּמָתִי רָאִינוּ אוֹתְךָ חוֹלֵה
אוֹ בְּמַאֲסָר וּבָאֵנוּ אֵלֶיךָ?'
40 יָשִׁיב הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לָהֶם,
'אָמֵן, אוֹמֵר אָנֹכִי לָכֶם,
מֵה שֶׁעֲשִׂיתֶם לְאֶחָד מֵאֵחֵי הַקְּטַנִּים
הָאֵלֶּה לִּי עֲשִׂיתֶם!'

מתי כה 34 - 40

40 יָשִׁיב הַמְּלֹךְ וַיֹּאמֶר לָהֶם, 'אָמֵן, אֹמֵר אָנִי לָכֶם,
מָה נַעֲשִׂיתֶם לְאַחַד מֵאֵחֵי הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה לִּי עֲשִׂיתֶם!'

מתי כה 34 - 40

אחרי כן יאמר אל הנצבים לשמאלו, 'לכו ממני,
ארורים, אל אש עולם המוכנה לשטן ולמלאכיו,
42 כי רעב הייתי ולא נתתם לי לאכל,

צמא הייתי ולא השקיתם אותי,
עובר ארח הייתי ולא אספתם אותי,
ערום - ולא הלבשתם אותי,

חולה ובמאסר - ולא בקרתם אותי.'

44 ישיבו גם הם ויאמרו, 'אדונינו, מתי ראינו
אותך רעב או צמא או עובר ארח או ערום או
חולה או במאסר ולא שרתנו אותך?' 45 אז

יענה להם ויאמר, 'אמן, אומר אני לכם,

מה שלא עשיתם לאחד מן הקטנים האלה

גם לי לא עשיתם.'

46 ובכן אלה ילכו לענש עולם

והצדיקים לחיי עולם."

van loyl redt drank in dit liden
Quintessentia 101 u. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110.

אחי, מה תועלת בדבור אם יאמר איש "יש לי אמונה"
ואין לו מעשים? התוכל האמונה להושיעו?
אח או אחות אם יהיו ביעירם ואין להם לחם חקם,
ואיש מכם יאמר להם, "לכו לשלום, התחממו ואכלו
לשבע", ולא תתנו להם צרכי גופם - מה הועלתם?
כך גם האמונה, אם אין בה מעשים, מתה היא כנשלעצמה.

האכלת הרעבים

השקית הצמאים

הלבשת הערומים

הכנסת אורחים

סעד לחולים

שחרור אסורים

משל השומרוני הטוב

מה־אֶעֱשֶׂה וְאִירֶשׁ חַיֵּי עוֹלָם: ²⁶

וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִה־כֶּתוּב בַּתּוֹרָה אֵיךְ אַתָּה קוֹרֵא: ²⁷ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר

וְאַהֲבַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ

וְאֶת־רֵעֶךָ כָּמוֹךָ:

²⁸ וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֵּן הֵשִׁיבוֹת

עֲשֵׂה־זֹאת וְחַיֶּה: ²⁹

הַבְּשׂוֹרָה עַל־פִּי לֹקָם פָּרַק י

33 וְהִנֵּה שְׁמֵרוֹנֵי הַלֶּךְ בַּדֶּרֶךְ וַיָּבֵא עָלָיו וַיֵּרָא אֹתוֹ וַיֶּהְמוּ מַעֲיוֹ: 34

וַיִּגַּשׁ אֵלָיו וַיַּחַבֵּשׁ אֶת פְּצָעָיו וַיְסוּכֶם בְּשֵׁמוֹ וַיִּזֵּן וַיִּרְפִּיבֵהוּ עַל־בְּהֶמְתּוֹ וַיּוֹלִיכֵהוּ
אֶל־הַמָּלוֹן וַיַּכְלֶקְלֵהוּ: וְלִמְחֶרֶת בְּנָסְעוֹ הוֹצִיא שְׁנֵי דִינָרִים

וַיִּתְּנֵם לְבַעַל הַמָּלוֹן

וַיֹּאמֶר

כֹּלְכֵל אוֹתוֹ

וְאֵת אֲשֶׁר תּוֹסִיף עוֹד

לְהוֹצִיא עָלָיו

אֲנִי בְּשׁוּבִי אֲשַׁלְּמֶנּוּ לָךְ:

יחזקאל לד טו

אֲנִי אֶרְעָה צֹאֲנֵי
וְאֲנִי אֶרְבִּיצֵם
נְאֻם אֲדֹנָי ה' .
אֶת הָאֲבֹדֶת אֲבַקֵּשׁ
וְאֶת-הַנִּדְחֹת אֲשִׁיב
וְלִנְשֹׁבֶרֶת אֲחַבֵּשׁ
וְאֶת-הַחֹלָה אֲחַזֵּק ...

EXTRAORDINARY JUBILEE OF MERCY

DEC. 8, 2015 - NOV. 20, 2016

"IT WILL BE A HOLY YEAR OF MER
-POPE FRANCIS

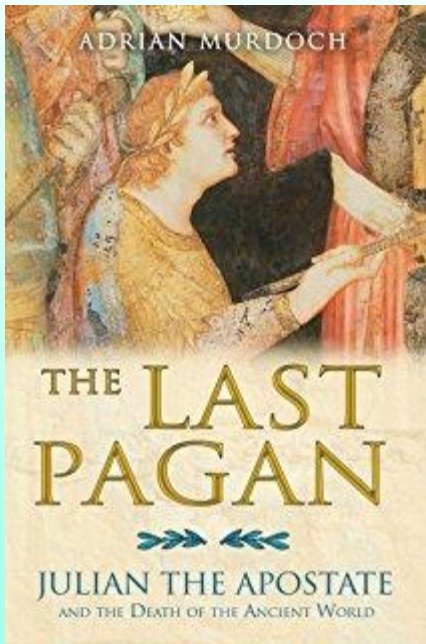

● יוחנן כריסטומוס (דרשות, 386 – 404):

כאשר אתה עייף מן התפילה ואין עונה לתפילותיך,
חשוב כמה פעמים שמעת את הקריאה של העני ולא הטת לו אוזן.
בשלחך ידיים לאלוהים לא יישמע קולך.

פשוט ידיך לא לאלוהים אלא לעניים.

יוליאנוס "הכופר" 361 - 363

במכתב לכהן הגדול (הפגני) של גלטיה ציווה יוליאנוס על הקצאת 200 טונות של חיטה ו 34,000 ליטרים של יין לטובת העניים:

הקם בכל עיר ועיר אכסניות רבות ללינת הזרים למען יהנו מרוחב ליבנו... הנני מורה כי יש לתת חמישית מן הסכום לעניים המשמשים את הכהנים ואת השארית יחלקו אנשינו לנוודים ולקבצנים.

פטר בראון:

POVERTY AND
LEADERSHIP
IN THE LATER
ROMAN EMPIRE

Peter Brown

THE MENAHEM STERN JERUSALEM LECTURES

בעת העתיקה המאוחרת
חל מעבר מדגם חברתי אחד
למשנהו:

מחברה שבה העניים הם
במידה רבה בלתי נראים
לחברה שבה הוענק להם
תפקיד חשוב בדמיון
הקולקטיבי

© PA

זכויות היתר שק
של קונסטנטינוס
של הצדקה הנוצ
עניין קהילתי פנ
של הנזקקים...

"אהבת העניים" הפכה לתכונה הנדרשת מאיש
ציבור, ובישופים וכמרים נדרשו לנהוג על פיה
בתמורה לזכויות היתר שקבלו.

זַפֵּר הַתְּלַמִּידִים, הַחֵלוּ הַיְהוּדִים דּוֹבְרֵי
גַרֵי הָעֵבְרִית עַל שֶׁהִזְנִיחוּ אֶת אֱלֻמְנוּתֵיהֶם
2. διακονία . קָרְאוּ שְׁנַיִם-עָשָׂר הַשְּׁלִיחִים
מָרוּ: "לֹא רָצוּי שְׂאֲנַחְנוּ נַעֲזֹב אֶת דְּבַר
3. διακονεῖν τραπεζαίς לְכֹן,
שְׂבָעָה אֲנָשִׁים בְּעָלֵי שֵׁם טוֹב, מְלֵאֵי רוּחַ
עַל הָעֵנִין הַזֶּה. 4 וְאֲנַחְנוּ נִתְמַיד בַּתְּפִלָּה
5. διακονία τοῦ λόγου " 5 נִתְקַבֵּל הַדְּבַר
אֶת **סֵטְפָנוֹס**, אִישׁ מְלֵא אֱמוּנָה וְרוּחַ

הַקִּדָּשׁ, וְאֶת פִּילִיפּוֹס, אֶת פְּרוֹכוֹרוֹס וְאֶת נִיקָנוֹר,
אֶת טִימוֹן וְאֶת פְּרִמָּנס וְאֶת נִיקוֹלָאוֹס, שֶׁהָיָה גֵר מֵאַנְטִיּוֹכְיָה. 6
הָעֲמִידוֹ אוֹתָם לְפָנֵי הַשְּׁלִיחִים, הַתְּפִלָּלוּ וְסָמְכוּ
יָדִים עָלֵיהֶם.

מעשי השליחים 20:28:

רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלְמָה אֶתְכֶם

ἐπίσκοπος episkopous לְמִנְהִיגִים
(BISHOP) לְרֵעוֹת אֶת קֹהֲלַת אֱלֹהִים.

מעשי השליחים 20:17:

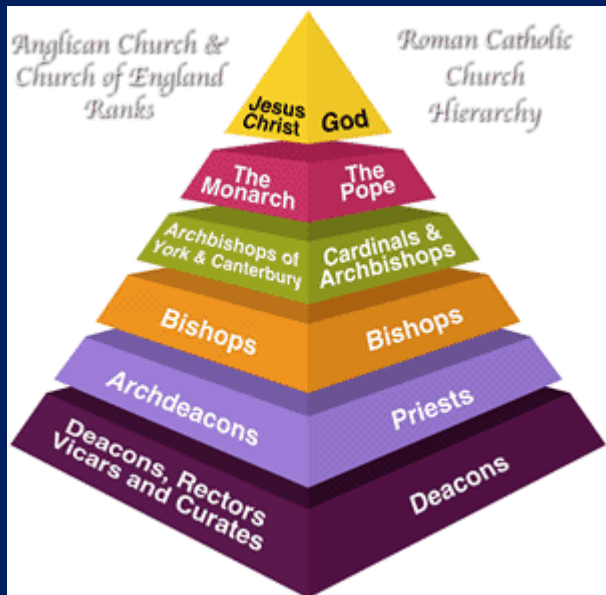
וְקָרָא אֶת זִקְנֵי הַקְּהָלָה.

presbuterous

(PRIEST)

גיבוש ההיררכיה ותפקידי הכהונה

פרובינציה

ארכיבישוף

דיוקסיה

בישוף [אפיסקופוס], (קתדרלה)

כומר [פרסביטרוס]

(דיאקון)

קטקומבות סנט - קליסטו

קבורת המתים

היום בו פסקו אמות המים
ותעלות הביוב להזרים

—
הוא יום נפילתה של
האימפריה הרומית

תורבנה של רומא והתמוטטותה של האימפריה

השאירו את הכנסייה לפעול לבדה למען ההמונים.

תורת החסד שנלקחה מהיהדות

לא הייתה מוגבלת למאמינים בלבד אלא לכלל בני האדם.

הכנסייה רכשה את אמון הציבור באותה תקופה, ובדין.

גאיוס פלביוס ואלריוס אאורליוס

קונסטנטינוס 306 - 337

קונסטנטינוס

אוגוסטוס
מקסימיאנוס

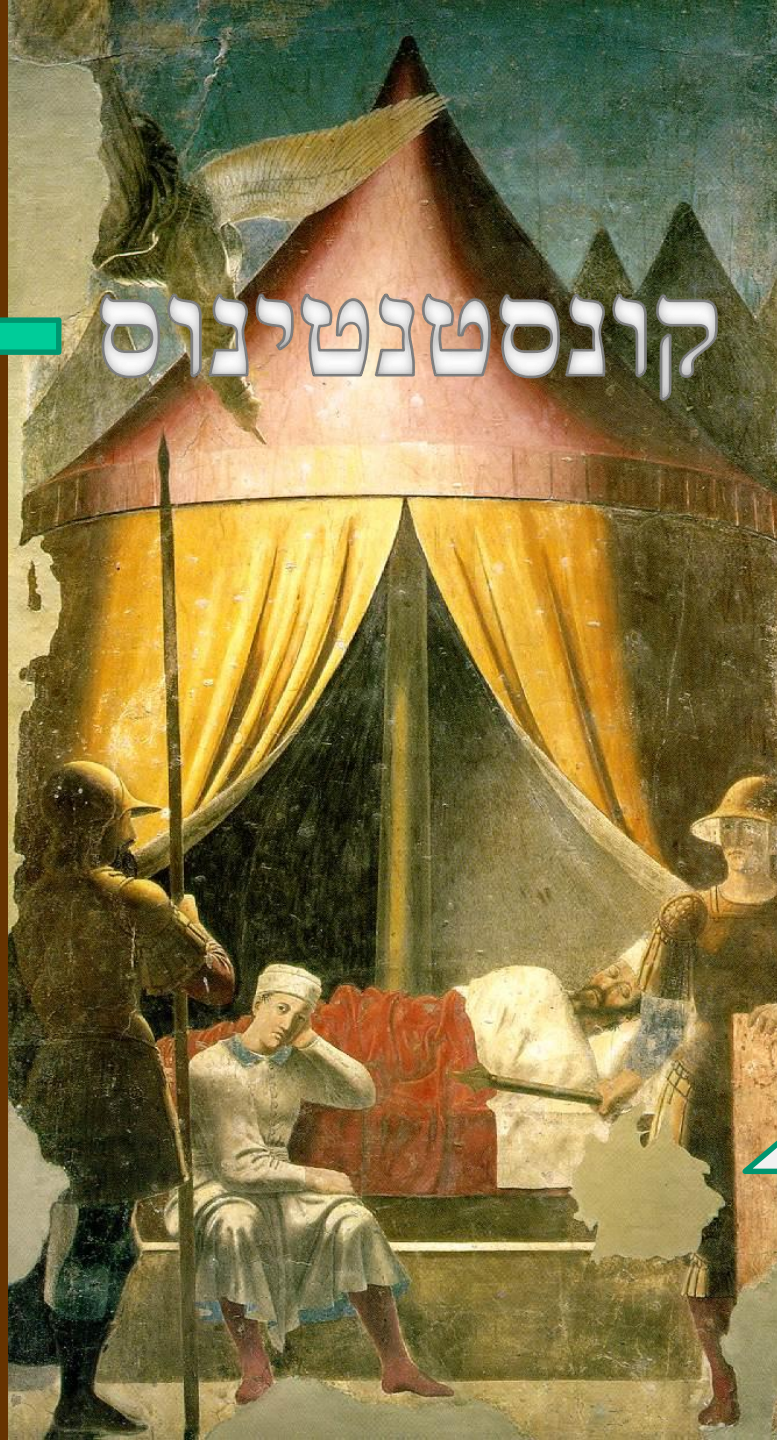
אוגוסטוס
דיוקלטיאנוס

קיסר
קונסט-
נטינוס

קיסר
גלריוס

פליקס'
קיסר
סוורוס

קיסר
מכסימינוס

SANCTO

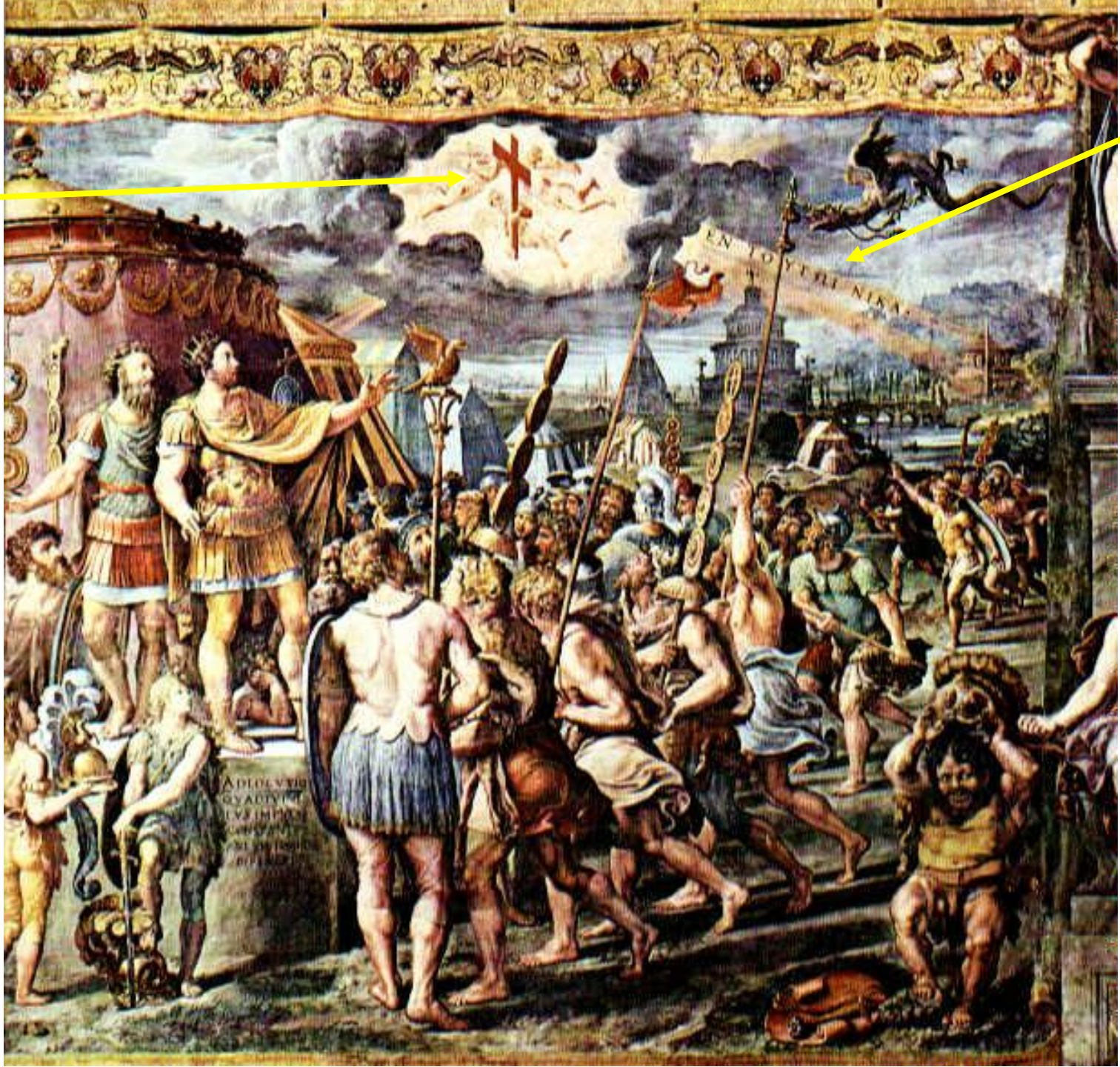
MARTYRI

312 – הקרב על הגשר המילבי

CAVALI AUREI CONSTANTINI
IMPERII TORIA QVA SVI JOH. IUD.
MAXENTIO CRISTIANORVM
OPES, FIRMATAE SVNT

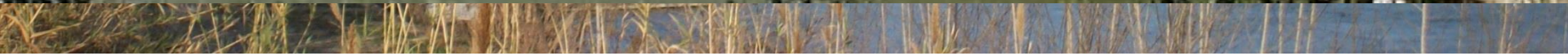
הצלב הופך לסמל הנצרות והאימפריה

RAFFAELLO Sanzio, *The Battle at Pons Milvius*, detail, 1520-24, Fresco, Palazzi Pontifici, Vatican

✠

"קשת קונסטנטינוס"

"אל הקיסר פלביוס קונסטנטינוס הגדול האדוק והמבורך, בזכותו, [הוא] המונחה על ידי האלוהי ובזכות גדולת חשיבתו, העביר את המדינה [משלטון] הטיראנים וכל ההולכים בעקבותיהם באותה עת, בעזרת צבאו וכוחו הצודק, הסנאט ואנשי רומא הקדישו את הקשת הזו, המעוטרת בזרי ניצחון".

"IMP · CAES · FL · CONSTANTINO · MAXIMO · P · F · AVGVSTO · S · P · Q · R · QVOD · INSTINCTV · DIVINITATIS · MENTIS · MAGNITVDINE · CVM · EXERCITV · SVO · TAM · DE · TYRANNO · QVAM · DE · OMNI · EIVS · FACTIONE · VNO · TEMPORE · IVSTIS · REM-PUBLICAM · VLTVS · EST · ARMIS · ARCVM · TRIVMPHIS · INSIGNEM · DICAUIT"

The Battle at Pons Milvius from the Arch of Constantine, Rome.

In the frieze at the foot of the image

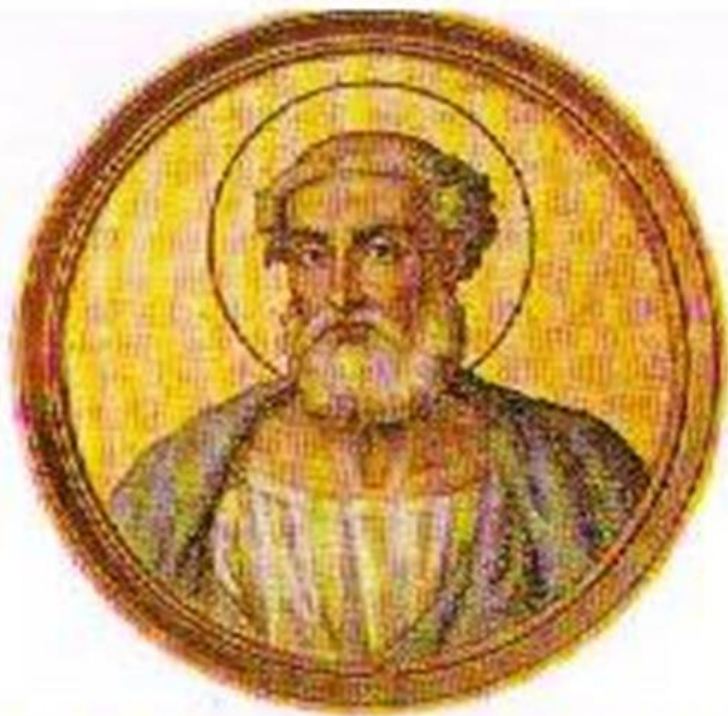
Constantine's cavalry drive Maxentius' troops into the waters of the Tiber .

*RAFFAELLO Sanzio, The Baptism of
Constantine, 1520-24
Fresco, Stanza di, Palazzi Pontifici, Vatican*

LAVACRUM
RENASCEN-
TIS VITAE
CVL
CONSTANTINI

CLMENS VII
PONT MAX
ALEONE X
COEPTVM
CONSUMMAVIT
M DXXIII

SILVESTER I, ST.

314 - 335

בלילה הופיעו לפניו **פטרוס ופאולוס** ואמרו:

קרא אליך את **סילבסטר הבישוף** ... והוא יראה לך

את המעיין שעליך לטבול בו שלוש פעמים ואזי תרפא מן

הצרעת. ואתה בתמורה

תהרוס את מקדשי האלילים

ותקים מחדש את כנסיותיו

של כריסטוס, ומעתה תהיה

משרתו. משהתעורר שלח

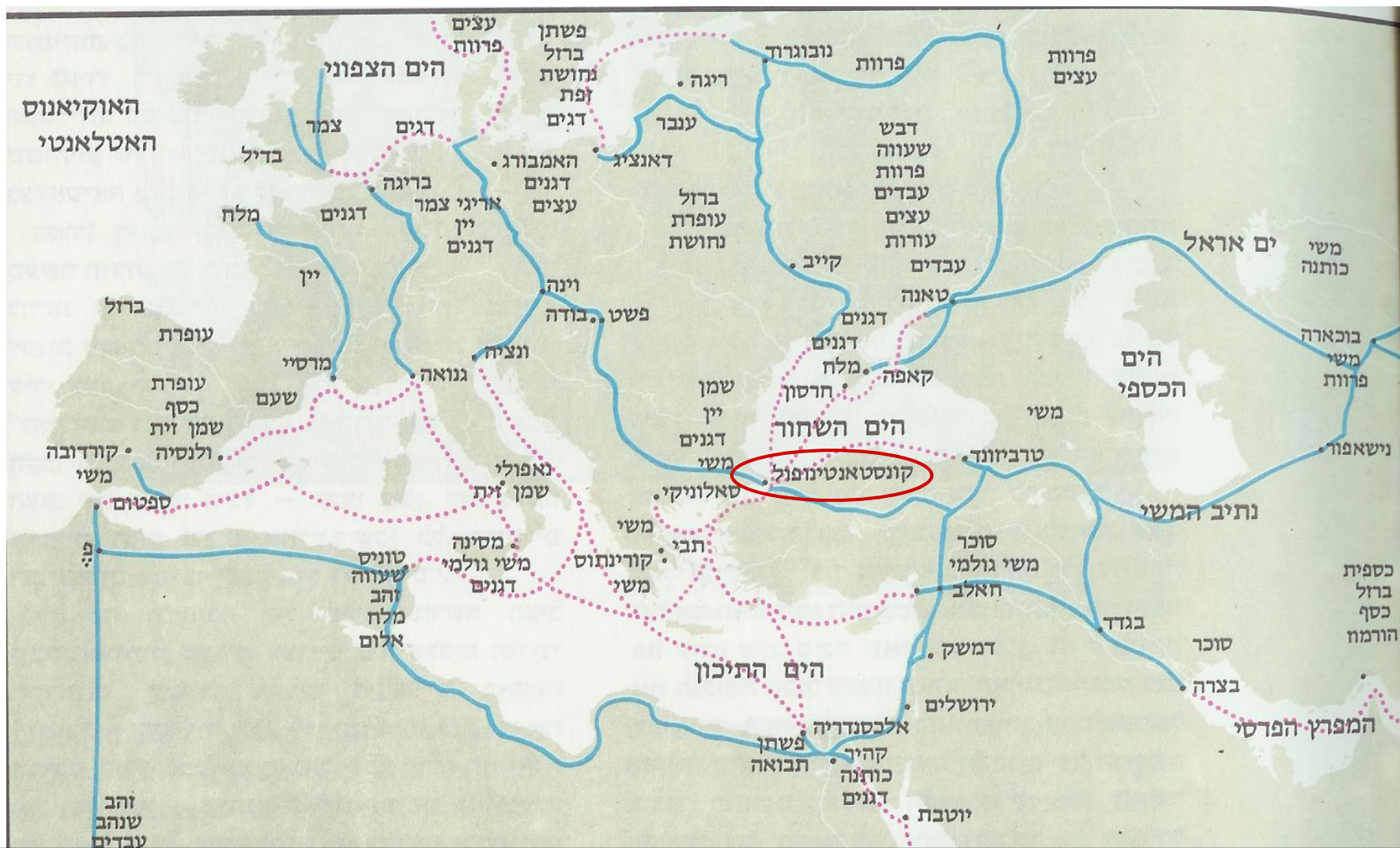
קונסטנטינוס אל **סילבסטר**

קונסטנטינופול – הבירה החדשה

אין זה ראוי שיכהן קיסר חילוני (ארצי) בעל סמכות במקום שבו נוסדה כהונת הדת הנוצרית בידי קיסר שמימי, לפיכך ראיתי לנכון להעביר את שלטוני למזרח, לבנות עיר בביזנטיון שתיקרא על שמי ולמשול משם על מזרח האימפריה

"התלמוד" הנוצרי: כתבי אבות הכנסייה

מאה 2

יוסטינוס מרטיר (יווני)

מאה 3

אוריגנס (יווני)

טרטוליאנוס (לטיני)

מאה 4 ו-5

אוסביוס מקיסריה

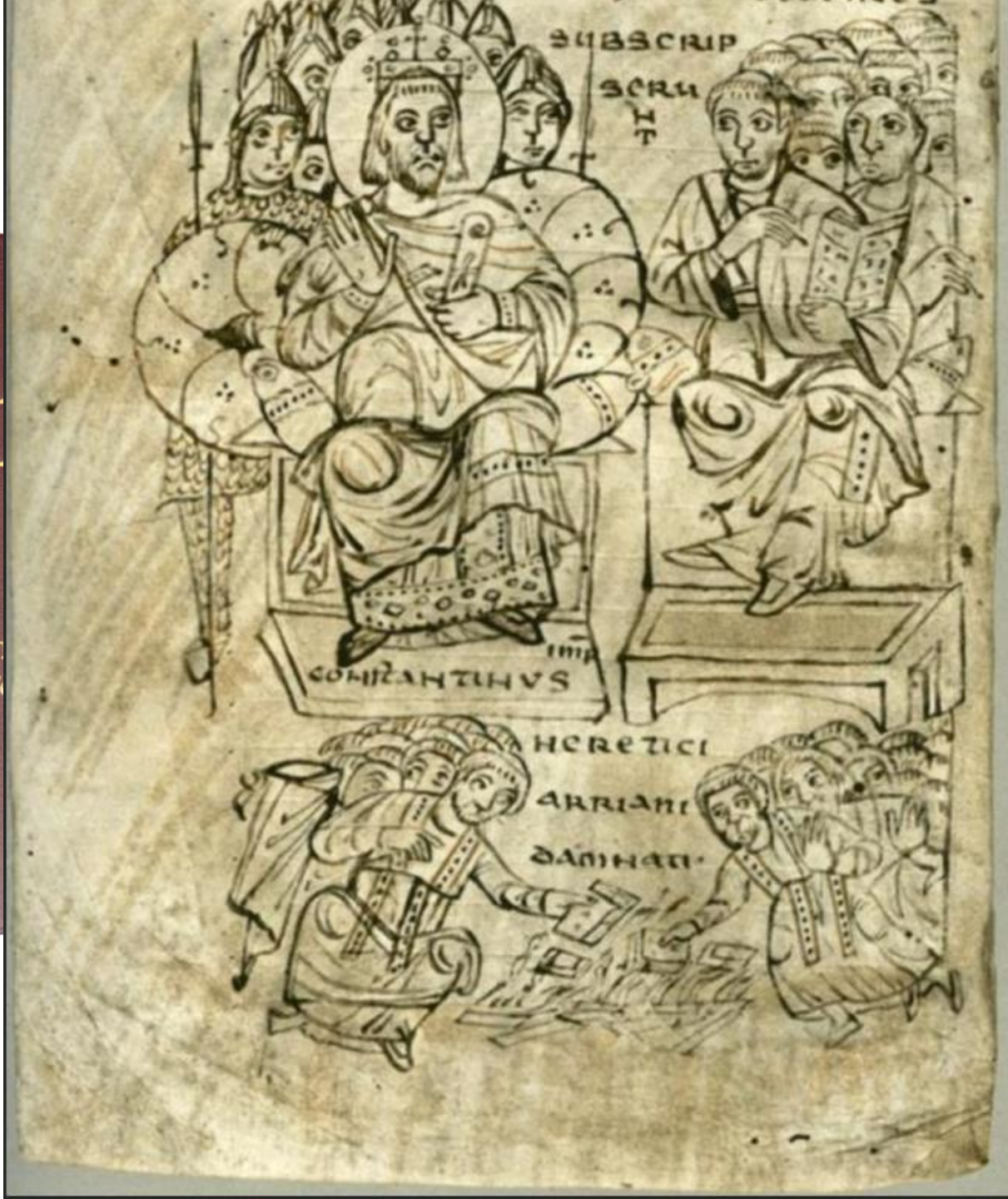
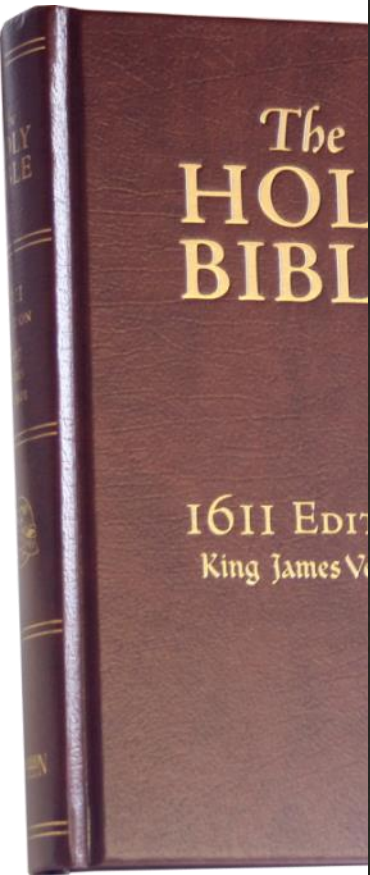
הירונימוס (לטיני)

אוגוסטינוס מהיפו (לטיני)

המאה ה-5 עד המאה ה-8

גרגוריוס הגדול (לטיני)

יוחנן מדמשק (יווני)

המאה הרביעית:
האחדת הכנסייה

אני מאמין / קרדו

-נוסח ועידת ניקיאה

אני מאמין באלוהים אחד, האב הכול יכול, בורא שמיים וארץ,
כל הגלוי וכל הסמוי.

ובאדון אחד, ישוע המשיח, בן יחיד לאלוהים,

אשר נולד מן האב לפני כל הדורות.

אל מאל, אור מאור, אל אמת מאל אמת.

לא נברא כי אם מולד;

עצמו עצם האב ועל ידו נעשה הכל,

בעבורנו, בני האדם, ולמען ישענו ירד מן השמיים; ובמעשה רוח הקודש,
נולד ממרים הבתולה והיה לאדם. נצלב למעננו, סבל בימי פונטיוס פילאטוס,
ונקבר. ביום השלישי קם לתחייה ככתוב, ועלה השמימה, והוא יושב לימין
האב. וישוב בהוד לשפוט את החיים ואת המתים ולא יהיה קץ למלכותו. ...

אמן.

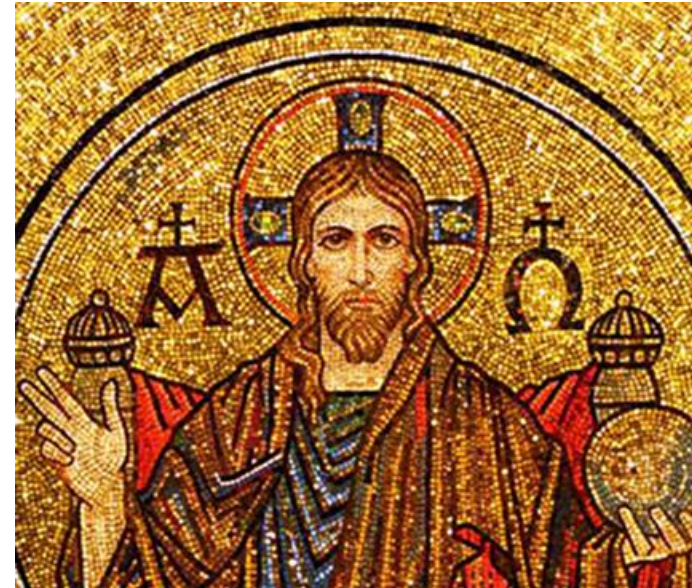
ו(אני מאמין) באדון אחד, ישוע המשיח,

בן יחיד לאלוהים,

אשר נולד מן האב לפני כל הדורות.

אל מאל, אור מאור, אל אמת מאל אמת.

לא נברא כי אם מולד;

האחדת האמונה

אני מאמין = קרדו -נוסח ועידת ניקיאה

אני מאמין באלוהים אחד, האב הכול יכול, בורא שמיים וארץ, כל הגלוי וכל הסמוי. ובאדון אחד, ישוע המשיח, בן יחיד לאלוהים, אשר נולד מן האב לפני כל הדורות. אל מאל, אור מאור, אל אמת מאל אמת. לא נברא כי אם מולד; עצמו עצם האב ועל ידו נעשה הכל, בעבורנו, בני האדם, ולמען ישענו ירד מן השמיים; ובמעשה רוח הקודש, נולד ממרים הבתולה והיה לאדם. נצלב למעננו, סבל בימי פונטיוס פילאטוס, ונקבר. ביום השלישי קם לתחייה ככתוב, ועלה השמימה, והוא יושב לימין האב. וישוב בהוד לשפוט את החיים ואת המתים ולא יהיה קץ למלכותו. אני מאמין ברוח הקודש, האדון, המחייה, הנובע מהאב [ומהבן]. לו סוגדים ולו נותנים יקר - כלאב וכלבן, כפי שנאמר על ידי הנביאים. אני מאמין בכנסייה האחת הקדושה, הקתולית והשליחית, ואני מכיר בכך שישנה טבילה אחת למחילת החטאים, ומצפה לתחיית המתים ולחיי העולם הבא אמן.

<https://www.youtube.com/watch?v=p59tfVW6Df8>

<https://www.youtube.com/watch?v=2VLLaUn2Q9U>

U

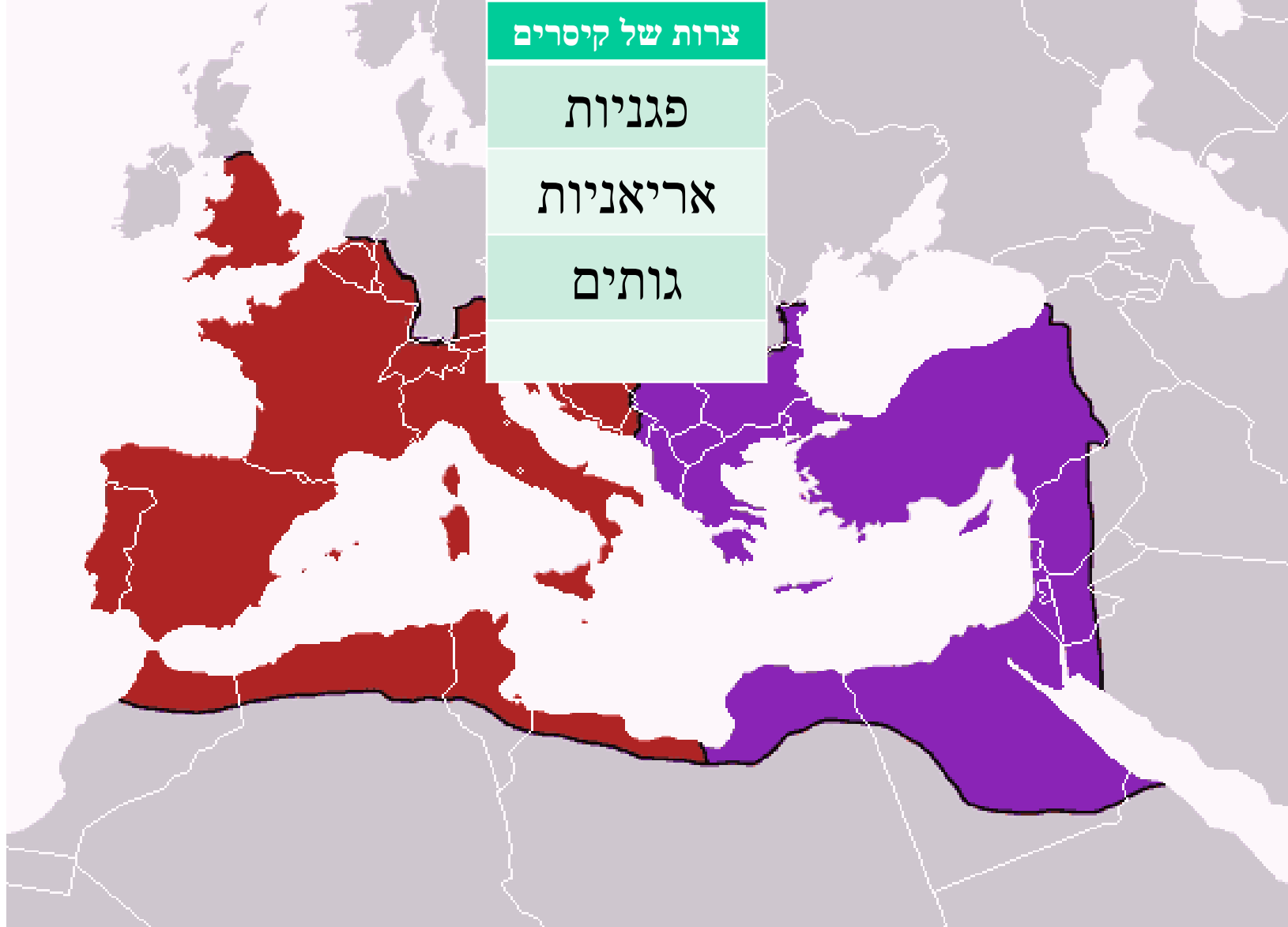

ועידה עולמית/קונציל אקומני בקונסטנטינופול 381

תאודוסיוס | "הגדול" 346 - 395

- צרות של קיסרים
- פגניות
- אריאניות
- גותים

(מערב)	(מזרח)
ולנטיניאנוס I / גרטיאנוס	ואלנס (אריאני, מת באדריאנופול 378)
גרטיאנוס / ולנטיניאנוס II	תאודוסיוס

379 – מוכתר כאוגוסטוס במזרח

380 – נטבל לנצרות בעקבות מחלה קשה

- צו משותף עם גרטיאנוס: על כל תושבי האימפריה לקבל נצרות לפי שיטת רומא ואלכסנדריה

- קונסטנטינופול: **גירוש האריאנים**, סגירת הקפלות האריאניות ורדיפת "כופרים" שונים

381 – קונציל אקומני בקונסטנטינופול

387 – תקרית שבירת פסלי תאודוסיוס

באנטיוכיה ודרשות יוחנן כריסוסטומוס

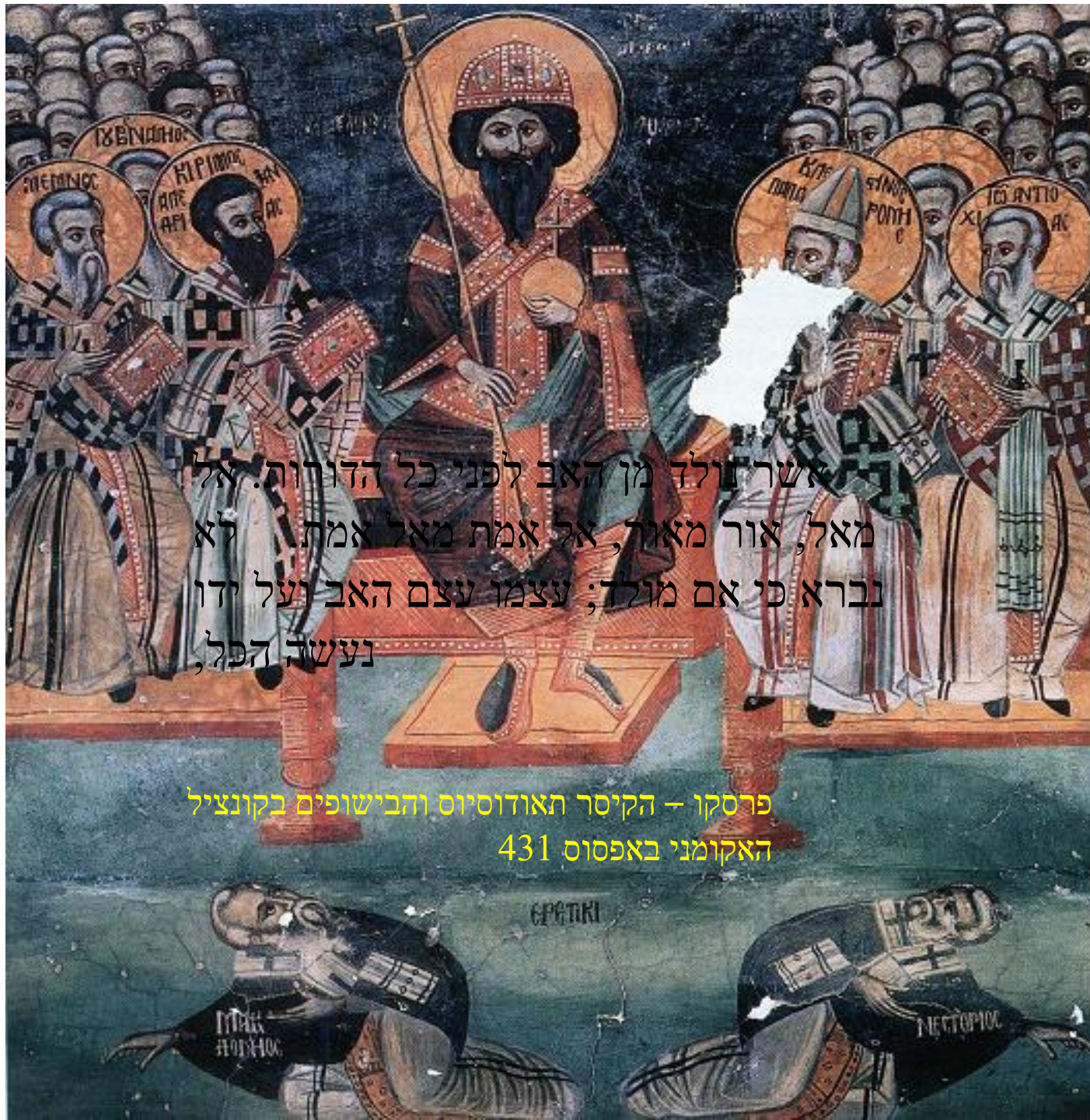
388 – שליחי הקיסר בסוריה ובמצרים:

הרס המקדשים

391 – איסור לשקם את מזבח הניצחון

ברומא, **עונשים על קיום קרבנות**

פגנים וטקסים פגנים

אשר יולד מן האב לפני כל הדורות. אל
מאל, אור מאור, אל אמת מאל אמת. לא
נברא כי אם מולד; עצמו עצם האב ועל ידו
נעשה הכל,

פרסקו – הקיסר תאודוסיוס והבישופים בקונציל
האקומני באפסוס 431

313 – הנצרות דת מותרת (אדיקט מילנו)

324 – הנצרות דת מועדפת

385 – הנצרות דת רשמית של האימפריה

451 – הנצרות היא דיופיזיטית